

policy memo

ЦИФРОВІ ІНСТРУМЕНТИ, які використовують ВОА в ЄС

→ **Автори:**

Олена Андрєєва

аналітикиня Інституту аналітики та адвокації

Віталій Набок

аналітик Інституту аналітики та адвокації

→ **Верстка та дизайн:**

Катерина Кисла

графічна дизайнерка Інституту аналітики та адвокації

Цей матеріал підготовлений на основі аналітичного дослідження «Аудит місцевих бюджетів: досвід ВОА в ЄС» з повною версією якого можна ознайомитися за QR-кодом.

Аналітичне дослідження присвячене вивченню питання аудитів місцевих бюджетів в країнах ЄС (далі — Європейського союзу), який проводять Вищі органи аудиту (далі — ВОА). У фокусі вивчення 12 унітарних країн, де ВОА мають відповідний мандат. У 6 випадках нам вдалось також отримати розширену інформацію завдяки глибинним інтерв'ю з фахівцями ВОА.

Серед іншого під час дослідження окрему увагу було приділено питанню цифрових інструментів та систем, які використовують ВОА для планування аудитів, їх проведення та контролю за виконанням наданих рекомендацій.

У цьому матеріалі ми виокремили ключові практики застосування цифрових інструментів ВОА у країнах ЄС.

Матеріал підготовлено за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у межах проєкту «Посилення переговорних позицій України за главою 32 acquis у питанні Рахункової палати». Матеріал представляє позицію авторів і не обов'язково відображає позицію Європейського Союзу чи Міжнародного фонду «Відродження».

Вищі органи аудиту дедалі активніше впроваджують цифрові інструменти для підвищення ефективності аудитів, автоматизації збору даних та покращення аналітичних можливостей. Вивчення цих практик дозволяє оцінити поточні тенденції, визначити ключові інструменти, що використовуються європейськими ВОА, та зрозуміти, як цифрові рішення впливають на якість державного зовнішнього фінансового контролю.

Всі країни, досвід яких ми вивчали в ході дослідження, мають власну унікальну систему зовнішнього аудиту на чолі з ВОА. Крім того, інституції мають різний набір процедур, зокрема і цифрових рішень, які вони використовують у своїй діяльності.

ГРЕЦІЯ

У Рахунковій палаті Греції створена і функціонує інформаційна система управління аудитом, спрямована на інтеграцію всіх аудиторських процедур і заходів Суду¹. За допомогою цієї системи контролюється сукупність даних програм аудиту, нотатки, робочий процес, документація та кореспонденція кожного аудиту, висновки та будь-який інший цікавий на думку аудиторів елемент. Є функціонал формування витягів з аудитів для перегляду та нагляду за аудиторською діяльністю. Також ведеться моніторинг реєстру перевірених органів та бухгалтерів та їх фінансової звітності.

¹ Рахункова палата Греції — це одночасно адміністративний орган та Верховний адміністративний суд спеціальної юрисдикції, також відомий як Суд аудиторів Греції. Вона здійснює контроль за фінансами держави та має особливий статус у судовій системі;

У контексті наявності цифрових інструментів планування, слід відзначити, що ВОА Естонії має картотеку ідей — внутрішній портал ВОА, де збираються всі гіпотези та проблеми, виявлені в процесі аудитів або аналітичної роботи. Ця картотека використовується під час планування роботи Департаменту аудиту, виявлені в процесі аудитів або аналітичної роботи. Ця картотека використовується під час планування роботи Департаменту аудиту.

Сайт установи має модуль доступу до звітів, карток аудитів тощо та дозволяє фільтрувати аудити за сферами, статусом та роками.

Крім того, у своїй роботі ВОА використовує програмне забезпечення [TeamMate](#). Це система, яка надає аудиторам і аудиторським командам можливість управляти всіма аспектами аудиту. TeamMate може допомогти організувати процес аудиту, від планування до виконання та підготовки звіту, все в одному місці².

На сайті органу ведеться та оновлюється дашборд із прогресом виконання рекомендацій вищого органу аудиту. Інформація, доступна на [платформі](#), оновлюється двічі на рік: 1 березня (про стан виконання рекомендацій до 31 грудня) та 1 вересня (про стан виконання рекомендацій до 30 червня).

² www.wolterskluwer.com/en/solutions/teammate

На сайті ВОА є опція подання пропозицій щодо тем аудитів від населення. Орган враховує подані та обґрунтовані теми під час власного планування, зокрема оцінюючи актуальність питання.

Функціонує спеціальний вебсайт для об'єктів аудиту, відповідальних за виконання рекомендацій (ARIS), а також прототип на основі ШІ для автоматизації проведення фінансового аудиту.

Для планування та проведення аудитів Рахункова палата Румунії має у розпорядженні власні цифрові рішення, що базуються на використанні та обробці великих масивів даних. Перш за все великі дані використовуються для обрання об'єкта аудиту. Для цього зокрема використовують інформацію про платежі з бюджетів, якщо мова йде про комунальні підприємства — їх фінансові звіти. Мають для цього власну цифрову платформу.

Крім цього, у ВОА є платформа для відстеження прогресу у виконанні наданих рекомендацій. Кроки з виконання рекомендацій фіксуються у цій системі, однак вона не є публічною.

У найближчі роки орган планує³ публікувати власні висновки та рекомендації у цифровому форматі. Крім цього,

³ Стратегія цифровізації Рахункової палати Румунії на період 2023 – 2028: www.curteadeconturi.ro/uploads

орган хоче мати єдину систему комунікації та документо-обігу з об'єктами аудиту.

СЛОВАЧЧИНА

На сайті ВОА міститься реєстр об'єктів аудитів, де знаходиться статистична інформація про частоту аудитів в об'єктах аудиту та можна ознайомитись з усіма звітами.

У ході аналізу стану цифровізації вищих органів аудиту шести країн ЄС — встановлено, що рівень впровадження спеціалізованих цифрових інструментів у більшості з них залишається обмеженим. У ВОА **Болгарії** та **Хорватії** не зафіксували конкретних цифрових рішень для планування аудитів або аналізу даних чи відбору об'єктів аудиту. **Мальтійська** ВОА перебуває на етапі розробки таких інструментів. У **Польщі** та **Угорщині** ВОА ймовірно мають закриті внутрішні системи. У **Словенії** ВОА використовує систему обліку проведених аудитів та пов'язаних даних, однак не має підтверджених цифрових інструментів для автоматизованого планування.

Під час дослідження ми визначили, що цифрові інструменти та системи, які дозволяли б будувати вибірку на основі автоматизованої оцінки ризиків/критеріїв є непублічними. Більшість ВОА має налаштовані системи обліку проведених аудитів або моніторингу виконання рекомендацій, які інколи є частинами публічного інтерфейсу офіційних сайтів установ. Втім комплексні цифрові рішення тільки починають впроваджуватися (наприклад, наразі питанням розробки займаються Мальтійський та Литовський ВОА). Разом з тим питання цифровізації окремих складових аудиторської роботи залишаються конфіденційними з міркувань безпеки.

На нашу думку, Рахунковій палаті України слід розглянути питання розбудови системи відбору тем та об'єктів аудиту на основі ризикоорієнтованого підходу одразу у цифровому форматі. Такий підхід дасть РП великі переваги як у практичному полі, так і на міжнародній арені. Внутрішня електронна система, яка дозволяє накопичувати, систематизувати, порівнювати дані, бачити базові ризики та розраховувати інші закладені показники, здатна оптимізувати планування та зменшити навантаження на фахівців.

Крім того, варто запровадити автоматизований облік проведених аудитів з фіксацією об'єктів аудиту, тематик та періоду проведення аудиту, а також модуль моніторингу внесених і виконаних рекомендацій. Структуровані дані у єдиній базі дозволяють обробляти інформацію швидко та неупереджено. Систематизація даних про проведені аудити Рахунковою палатою підсвітить нагальні потреби деяких сфер.

© Інститут аналітики та адвокації – 2025